

**UCHWAŁA NR XXV/158/17
RADY GMINY TRZCIANNE**

z dnia 1 czerwca 2017 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Trzcianne na lata 2017 – 2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (j.t.Dz.U.2016r. poz. 446 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz.U.2017r. poz. 697) Rada Gminy Trzcianne uchwala co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Trzcianne na lata 2017 – 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Trzcianne.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jerzy Wasilewski

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Trzcianne na lata 2017-2020

I. Wprowadzenie

Dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje stymulacji ze strony rodziny, miłości, zapewnienia bezpieczeństwa, zaspokojenia potrzeb. Rodzina jako naturalne środowisko wychowawcze oddziałuje na osobowość dziecka najsilniej i najdłużej, w sposób świadomy lub nieświadomy kształtuje jego wizję społeczeństwa, wyznawane wartości. Rodzina ma za zadanie pełnić określone funkcje, podstawowe z nich to: funkcje opiekuńczo-zabezpieczająca, socjalizacyjna, ekonomiczna, wychowawcza, kulturalna. Ze względu na pełnienie tych funkcji można wyróżnić dwie kategorie rodzin: rodziny funkcjonalne i dysfunkcjonalne.

Współczesna rodzina narażona jest na wpływ wielu negatywnych oddziaływań zewnętrznych, które są przyczyną wielorakich przeobrażeń. Wraz z rozwojem cywilizacyjnym powstają lub przeobrażają się występujące już problemy. Główną przyczyną występowania współczesnych problemów w rodzinie jest pogorszenie się sytuacji ekonomicznej, głównie w wyniku bezrobocia, obniżenia wynagrodzenia, wzrostu kosztów utrzymania i kształcenia. Wszystkie te czynniki wpływają destrukcyjnie na rozwój rodziny, a co za tym idzie na rozwój dzieci w rodzinie. Współcześnie można zaobserwować zwiększenie się liczby rodzin niepełnych, związków nieformalnych czy rodzin zrekonstruowanych, ale także wzrost liczby rozwodów. Z uwagi na powyższe współczesna rodzina boryka się z wieloma problemami i coraz częściej ma to negatywny wpływ na zapewnienie dzieciom prawidłowej opieki i wychowania.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Trzcianne na lata 2017-2020 stanowi realizację obowiązku nałożonego na gminy w związku z wprowadzeniem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2017, poz. 697). Jest koncepcją zintegrowanych i zaplanowanych wytycznych podejmowanych działań w odniesieniu do mieszkańców gminy potrzebujących wsparcia w sytuacji kryzysu w rodzinie.

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;

7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na szczeblu gminnym realizowane jest we współpracy ze środowiskiem lokalnym, Policją, sądami, organizacjami społecznymi, placówkami oświatowymi, podmiotami opieki zdrowotnej, a także kościołami i związkami wyznaniowymi. Wspieranie rodziny winno być prowadzone za zgodą rodziny oraz jej aktywnym udziałem.

Może ono przybierać dwie formy:

- pracy z rodziną
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka

Formy pracy z rodziną:

- konsultacja i poradnictwo specjalistyczne,
- terapia i mediacja,
- usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi specjalistyczne i opiekuńcze,
- pomoc prawna, szczególnie z zakresu prawa rodzinnego,
- organizowanie dla rodzin grup wsparcia lub grup samopomocowych.

W sytuacji, kiedy nie ma możliwości zapewnienia w rodzinie prawidłowej opieki i wychowania dziecka powiat zapewnia pieczę zastępczą w formie rodzinnej lub instytucjonalnej.

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań gminy należy częściowe pokrycie kosztów związanych z pobytem dziecka w pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa, iż rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej może zostać przydzielony asystent rodziny. Jest to osoba wspierająca rodzinę przez pewien czas, współpracująca z nią w taki sposób, aby rodzina potrafiła w przyszłości samodzielnie przewyżczać trudności, zwłaszcza te związane z opieką i wychowaniem dzieci.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
2. opracowanie , we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
3. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
6. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
7. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
8. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych
9. udzielanie pomocy w poszukiwaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
10. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
11. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
12. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
13. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;

13 a. realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;

14. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;

15. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;

16. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;

17. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;

18. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami osobami, specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;

19. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

II. Diagnoza społeczna

Gmina Trzcianne jest gminą wiejską położoną w powiecie monieckim. Sąsiaduje z takimi gminami jak : Goniądz, Krypno, Mońki, Radziłów, Jedwabne, Wizna, Zawady , Tykocin. Pod względem administracyjnym gmina podzielona jest na 21 sołectw. Gminę o powierzchni 331,64 kilometrów kwadratowych zamieszkuje 4562 osoby zameldowane na pobyt stały i 44 osoby zameldowane na pobyt czasowy (stan na dzień 31.12.2016 rok).

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż w roku 2015 z pomocy społecznej skorzystało 409 rodzin, z czego 199 rodzin to rodziny z dziećmi. W roku 2016 z pomocy skorzystało 431 rodzin, 182 to rodziny z dziećmi.

Prawie połowa rodzin korzystających z pomocy ośrodka to rodziny z dziećmi, często rodziny wielodzietne, potrzebujące wsparcia w różnym zakresie- nie tylko w ramach pomocy finansowej, ale często wsparcia w sprawach opieki i wychowania nad dziećmi (w ramach pracy socjalnej).

Ze świadczeń pomocy społecznej w ramach zadań zleconych i własnych w postaci świadczenia pieniężnego i niepieniężnego skorzystało 188 rodzin oraz w ramach pracy socjalnej 243 rodziny.

Główne przyczyny udzielania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2015 i 2016 ilustruje poniższa tabela.

Przyczyny trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin, które skorzystały z pomocy GOPS w Trzciannem	
	2015	2016
Ubóstwo	139	130
Bezrobocie	49	46
Długotrwała lub ciężka choroba	79	74
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego	34	28
W tym;		
Rodziny niepełne	16	12
Rodziny wielodzietne	6	3
Ochrona macierzyństwa	78	71
W tym:		
wielodzietność	77	69
Niepełnosprawność	58	46
Alkoholizm	7	5
Bezdomność	1	3
Przemoc w rodzinie	1	2
Zdarzenie losowe	4	1

Źródło: dane GOPS Trzcianne

Porównując dane z 2015 i 2016 roku należy zauważyć, iż zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia ośrodka pomocy społecznej z 197 rodzin w 2015 roku do 188 w roku 2016.

Z powyższych danych wynika, iż oprócz ubóstwa, który jest dominującym problemem rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w ciągu ostatnich dwóch lat były: długotrwała, ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego, ochrona macierzyństwa, niepełnosprawność, alkoholizm oraz bezrobocie .

Procentowy wskaźnik osób korzystających w 2016 roku jest mniejszy do roku 2015, który stanowi 4.57 %.

Na terenie naszej gminy 10 dzieci została umieszczona w pieczy zastępczej w rodzinach spokrewnionych.

Przyczyną umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych było:

- uzależnienia rodziców (w tym najczęściej od alkoholu),
- sieroctwo lub półsieroctwo,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

III. Część programowa

1. Zasoby instytucjonalne gminy Trzcianne

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzciannem, ul. Wojska Polskiego 11/2
- Urząd Gminy w Trzciannem, ul. Wojska Polskiego 10
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Trzcianne,
- Interdyscyplinarny Zespół do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Trzcianne ul. Wojska Polskiego 12,
- Zespół Szkół w Trzciannem,
- Szkoła Podstawowa w Laskowcu,
- Szkoła Podstawowa w Starych Bajkach,
- Gminna Biblioteka w Trzciannem,
- Gminny Ośrodek Kultury w Trzciannem
- Bank Spółdzielczy
- Apteka
- Poczta

2. Podstawa prawna działań ujętych w Programie

- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2017, poz. 697),
- Ustawa o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2016, poz. 930, z późn. zm.),
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005, poz.1493, z późn. zm.),
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2015, poz. 1286, z późn. zm.),
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Trzcianne na lata 2010-2017,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Trzcianne na lata 2012-2018

3. Koordynator Programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny koordynowana będzie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzciannem.

4. Czas realizacji Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na lata 2017-2020.

5. Adresaci programu

Gminny Program Wspierania Rodziny skierowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie gminy Trzcianne, które są niewydolne zarówno opiekuńczo jak wychowawczo, są zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej.

Program skierowany jest również do rodzin, których dzieci są już umieszczone w pieczy zastępczej, a które chcą współpracować z pracownikami służb społecznych na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi.

6. Cele programu (cel główny i szczegółowe)

Cel główny:

Stworzenie warunków o pozostanie dziecka w rodzinie naturalnej lub jego powrotu

Cele szczegółowe:

- pozostawanie dziecka w rodzinie naturalnej,
- powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej,
- wsparcie rodzin dysfunkcyjnych w wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- wsparcie materialne ubogich rodzin z dziećmi z problemem nieporadności,
- zapewnienie bezpieczeństwa rodzinie z dziećmi,
- praca z rodziną mającą na celu zapobieganie występowaniu sytuacji kryzysowych.

7. Sposób realizacji Programu- kierunki działań

Do realizacji założonych celów ustalono następujące działania:

- systematyczna współpraca instytucji i podmiotów działających w obszarze wspierania rodziny i dziecka,
- wsparcie rodzin w przewyżnianiu problemów natury opiekuńczo-wychowawczej,
- poradnictwo specjalistyczne,
- wsparcie psychologiczne dla członków rodzin pozostających w kryzysie,
- usługi asystenta rodziny,
- pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin ubogich,
- zintensyfikowana praca socjalna z rodziną,
- wsparcie interdyscyplinarne rodzin dysfunkcyjnych,
- partycypacja w kosztach pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
- pomoc w formie rodzin wspierających,
- wprowadzenie i rozwój form wsparcia dziennego dla dzieci i dorosłych,
- organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych,
- zapewnienie dzieciom z ubogich rodzin ciepłych posiłków w szkole oraz stypendiów.

8. Przewidywane efekty

- zmniejszenie liczby dzieci objętych opieką pieczy zastępczej,
- reintegracja rodzin naturalnych poprzez powrót dziecka do rodziny,
- zmiana postaw społecznych,
- zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego,
- wzrost poczucia sprawczości członków rodzin,

- ograniczenie patologii społecznej,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa socjalnego,
- polepszenie współpracy między instytucjami i organizacjami zaangażowanymi w realizację Programu Wspierania Rodziny.

9. Realizatorzy

Realizatorami Gminnego Programu Wspierania Rodziny są Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Urząd Gminy w Trzciannem przy współpracy z:

- placówkami oświatowymi i kulturalnymi,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- Komisariatem Policji,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- Sądem Rejonowym, w tym Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Powiatowym Urzędem Pracy,
- rodzinami zastępczymi, w których umieszczone są dzieci z terenu gminy Trzcianne,
- Organizacjami Pozarządowymi,
- Stowarzyszeniami, oraz innymi podmiotami, które zajmują się szeroko rozumianą pracą z rodziną.

10. Źródła finansowania

Środki na realizację programu mogą pochodzić z:

- budżetu Gminy,
- dotacji unijnych,
- budżetu Państwa (konkursy, programy rządowe),
- innych funduszy zewnętrznych, organizacji pozarządowych.

11. Sposób kontroli realizacji Programu

W terminie do dnia 31 marca każdego roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przedstawi Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją zadań.

12. Monitorowanie przebiegu Programu

Działania wynikające z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą koordynowane i analizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Monitorowanie przebiegu Programu będzie odbywało się na bieżąco. Po rocznej analizie założeń i przebiegu ich realizacji będzie dokonywana ocena poszczególnych działań ujętych w Programie. Na jej podstawie powzięte działania będą kontynuowane lub zmieniane stosownie do potrzeb.

Sprawozdanie z przebiegu programu zostanie przedłożone Wójtowi Gminy oraz Radzie Gminy do końca marca każdego roku, po upływie pełnego roku realizacji Programu.

Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Trzcianne ma charakter otwarty- jego ewaluacja będzie prowadzona zależnie od aktualnie występujących potrzeb.

13. Podsumowanie

Głównym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest stworzenie optymalnych warunków do opieki i wychowania dzieci w rodzinie naturalnej. Aby sprostać temu założeniu niezbędna jest współpraca instytucji, placówek oraz organizacji pozarządowych wspierających rodzinę w sytuacji kryzysu. Dzięki temu oraz przy aktywnej współpracy rodziny założenia płynące z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej mają szansę zostać zrealizowane.